

Татарчук М.

РОСІЙСЬКО-ФРАНЦУЗЬКА ВІЙНА 1812 РОКУ: УКРАЇНСЬКИЙ СЛІД (ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ)

У комплексі проблем, пов'язаних із Вітчизняною війною 1812 року, участь у ній окремих народів та регіонів Російської імперії залишається, певно, однією з найменш досліджених. Тимчасовість існування українських козацьких з'єднань, їх малочисельність, не таке вагомe місце України у військовій кампанії 1812 р., а до того ж ще й яскраво виражений національний характер не сприяли дослідженню даної проблематики в дорадянській історіографії. За радянських часів не було введено до наукового обігу нових джерел з історії українських козацьких формувань постсічового періоду, через що проблеми розглядалася побіжно, в контексті узагальнюючих тем. Сучасні українські історичні дослідження локалізуються окремими козацькими військами, битвами, територіями, що зумовлено розпорошеністю джерельної бази та відсутністю цілісних документальних комплексів. А відтак постає необхідність на основі вже опублікованих документів різної видової належності спробувати дослідити питання місця та ролі України та українців у Вітчизняній війні 1812 року і разом із тим окреслити перспективи подальших наукових розвідок у даному напрямку.

Хоча активних військових дій на території України не відбувалося, проте українські збройні формування брали участь у бойових діях з першого дня війни. Жорстокий окупаційний режим викликав спротив з боку місцевого населення, призвів до зародження різних форм збройного опору. У всіх населених пунктах на окупованій території жителі створювали дружини самозахисту для відсічі загонам фуражирів. Абсолютна більшість українців поставилася до революційної та післяреволюційної Франції вороже.

Таким чином, українські землі стали однією з арен Вітчизняної війни 1812 р., а українці, показавши приклад патріотизму та героїзму, зробили вагомий внесок у розгром іноземного загарбника. Російська імперія, що скасувала в Україні козаччину, з метою зміцнення своїх збройних сил та можливості більш ефективного контролю над козаками, вдавалася до тимчасового поновлення українських козацьких формувань. Використавши воєнний потенціал національних військових підрозділів у найважчі для себе часи, урядова адміністрація російської держави по закінченню воєнної кампанії одразу їх розформовує чи реорганізовує в армійські частини. Прагнення українського народу поновити територіальну автономію та козаччину в черговий раз не виправдалося. Козацькі полки було розформовано, а козаків з лівобережних полків повернуто до попереднього селянського стану. Та все ж ідеї французької революції та досвід, здобутий козаками у Західній Європі, сприяли національному відродженню в Україні.

Тавшунського О. М.